

RYBACTWO ŚRÓDLĄDOWE

Komentarz

Krzysztof Gruszecki

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

RYBACTWO ŚRÓDLĄDOWE

Komentarz

Krzysztof Gruszecki

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 10 marca 2020 r.

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne
Trzy kropki. Joanna Maź

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020

ISBN 978-83-8187-636-0

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Miejsce ustawy o rybactwie śródlądowym w polskim systemie prawnym	13
1. Uwagi ogólne	13
2. Rozwój rozwiązań prawnych stanowiących podstawę rybactwa śródlądowego	14
3. Wpływ prawa międzynarodowego i prawa Unii Europejskiej na rybactwo śródlądowe	17
4. Rybactwo śródlądowe a zasady ochrony środowiska	20
5. Gospodarka rybacka a gospodarka wodna	22
Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 2168)	29
Art. 1. [Przedmiot ustawy; definicja chowu ryb; ryby jako pożytki]	29
Art. 1a. [Zadania ministra właściwego do spraw rybołówstwa; zadania samorządu województwa będące zadaniami z zakresu administracji rządowej]	33
Art. 2. [Stosowanie przepisów do chowu, hodowli i połowu organizmów żyjących w wodzie innych niż ryby]	37
Art. 2a. [Racjonalne gospodarowanie zasobami]	38
Art. 2b. [Program ochrony i odbudowy zasobów określonych gatunków ryb]	40

Art. 2c.	[Wprowadzenie i realizacja programu ochrony i odbudowy zasobów określonych gatunków ryb] . . .	42
Art. 2d.	[Analiza wyników realizacji działań przewidzianych w programie]	44
Art. 3.	[Działania wymagające zezwoleń; zakaz wprowadzania lub przenoszenia ryb]	45
Art. 3a.	[Zezwolenie na wprowadzenie ryb gatunku obcego – wniosek, organ wydający, treść zezwolenia]	49
Art. 3b.	[Odmowa wydania zezwolenia]	53
Art. 3c.	[Zmiana lub cofnięcie zezwolenia]	56
Art. 3d.	[Przedłużenie okresu ważności zezwolenia]	59
Art. 3e.	[Stosowanie przepisów unijnych; rejestr zezwoleń] . . .	60
Art. 3f.	[Delegacja ustawowa – gatunki ryb uznanych za rodzime i nierodzime]	62
Art. 3g.	[Zespół ekspertów]	63
Art. 3h.	[Opłata za wydanie i przedłużenie zezwolenia]	65
Art. 3i.	[Zakazy związane z wprowadzaniem lub przenoszeniem ryb określonego gatunku]	67
Art. 4.	[Uprawniony do rybactwa]	68
Art. 4a.	[Obowiązki uprawnionego do rybactwa]	73
Art. 4b.	[Zarybienie wód]	74
Art. 5.	[Upoważnienie do dokonywania połowu ryb na rzecz uprawnionego do rybactwa]	78
Art. 6.	[Obowiązek prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej przez uprawnionego do rybactwa]	79
Art. 6a.	[Operat rybacki]	87
Art. 6b.	[Przekazanie operatu rybackiego do ponownego zaopiniowania]	92
Art. 6c.	[Zawieszenie uprawnienia do prowadzenia gospodarki rybackiej w obwodzie rybackim]	96
Art. 6d.	[Oddanie w użytkowanie obwodu rybackiego]	98
Art. 6e.	[Przejście praw i obowiązków z tytułu umowy o oddanie w użytkowanie obwodu rybackiego na następcę prawnego uprawnionego do rybactwa]	104
Art. 7.	[Amatorski połów ryb; karty wędkarskie i karty łowiectwa podwodnego]	106
Art. 8.	[Zabroniony połów ryb]	112
Art. 9.	[Obowiązek wypuszczenia ryby do łowiska]	116

Art. 10.	[Zakazy w zakresie posiadania, przewożenia, wprowadzania do obrotu ikry i ryb]	118
Art. 11.	[Zakaz połowu poprzez wyciąganie z nor i naruszanie nor]	119
Art. 12.	[Podział wód na obwody rybackie]	119
Art. 13.	[Obręby hodowlane]	122
Art. 14.	[Obręby ochronne]	124
Art. 15.	[Ustanawianie i znoszenie obwodów rybackich, obrębów hodowlanych i obrębów chronionych] . . .	125
Art. 15a.	[Informacje z zakresu rybactwa śródlądowego przekazywane corocznie ministrowi]	130
Art. 16.	[Obowiązek oznakowania obrębów hodowlanych i ochronnych]	132
Art. 17.	[Odstępstwa od zakazów ustawowych; zobowiązanie do umożliwienia swobodnego przepływu ryb; wprowadzenie zakazu uprawiania amatorskiego połowu ryb]	132
Art. 17a.	[Stosowanie sieciowych rybackich narzędzi połowowych]	138
Art. 18.	[Właściwość organów w przypadku obwodów rybackich, przez które przebiega granica województw lub powiatów]	142
Art. 19.	[Zakaz ograniczania odpływu wody; połów ryb na zalanym gruncie]	143
Art. 20.	[Narzędzia i urządzenia połowowe; sprzęt pływający służący do połowu]	145
Art. 21.	[Delegacja ustawowa – gatunki ryb uznanych za rodzime i nierodzime]	150
Art. 22.	[Państwowa Straż Rybacka]	150
Art. 22a.	[Uprawnienie Państwowej Straży Rybackiej do przetwarzania i uzyskiwania informacji]	153
Art. 22b.	[Uprawnienie Państwowej Straży Rybackiej do przetwarzania informacji związanych z kwalifikowaniem do służby oraz przebiegiem stosunku służbowego funkcjonariuszy]	156
Art. 23.	[Uprawnienia strażników Państwowej Straży Rybackiej]	160

Art. 23a. [Stosowanie przymusu bezpośredniego i broni palnej przez strażników Państwowej Straży Rybackiej]	164
Art. 24. [Społeczna Straż Rybacka]	175
Art. 24a. [Uprawnienie Społecznej Straży Rybackiej do przetwarzania informacji]	181
Art. 25. [Uprawnienia strażników Społecznej Straży Rybackiej]	182
Art. 26. [Delegacja ustawowa]	183
Art. 27. [Kara grzywny nakładana na uprawnionego do rybackstwa]	184
Art. 27a. [Naruszenia przepisów będące wykroczeniami]	188
Art. 27b. [Naruszenia przepisów będące wykroczeniami]	193
Art. 27c. [Naruszenia przepisów będące przestępstwami] . . .	195
Art. 28. [Zachowanie ważności kart wędkarskich]	198
Art. 29. [Przepis derogacyjny]	199
Art. 30. [Wejście w życie ustawy]	199
Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 listopada 2001 r. w sprawie połowu ryb oraz warunków chowu, hodowli i połowu innych organizmów żyjących w wodzie (Dz.U. z 2018 r. poz. 2003)	201
Bibliografia	217

Miejsce ustawy o rybactwie śródlądowym w polskim systemie prawnym

1. Uwagi ogólne

Podstawowym przedmiotem regulacji ustawy z 18.04.1985 r. o rybactwie śródlądowym jest oczywiście prowadzenie gospodarki rybackiej. Interpretując postanowienia tego aktu prawnego, nie można jednak zapominać o tym, że nie jest ona prowadzona w przysłowiowej próżni. Ryby stanowiące główny obiekt gospodarki są bowiem z punktu widzenia zoologicznego zwierzętami stanowiącymi część otaczającego nas środowiska. A skoro tak, to w procesie gospodarowania nimi nie można zapominać o rozwiązaniach wynikających z ustawy z 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska, która określa podstawowe zasady ochrony środowiska w Polsce oraz reguluje w sposób wyczerpujący niektóre sposoby korzystania ze środowiska. W związku z tym, że ryby są zwierzętami, w procesie analizowania rozwiązań stanowiących podstawę gospodarowania nimi należy brać pod uwagę także postanowienia ustawy z 21.08.1997 r. o ochronie zwierząt (Dz.U. z 2019 r. poz. 122 ze zm.) określającej, w jaki sposób powinny być traktowane zwierzęta. Ryby jako zwierzęta mogą również stanowić dużą wartość przyrodniczą. Ponadto występują na obszarach chronionych, takich jak np. parki narodowe albo rezerваты przyrody. W procesie interpretacji rozwiązań ustawy o rybactwie śródlądowym nie można więc

zapominać o rozwiązaniach wynikających z ustawy z 16.04.2004 r. o ochronie przyrody ustanawiającej zasady ochrony najcenniejszych wartości przyrodniczych. Mówiąc o rybach stanowiących podstawowy obiekt gospodarki rybackiej, należy pamiętać, że żyją one w wodzie, której stan oraz sposób gospodarowania nią oddziałują na nie. Przy prowadzeniu gospodarki rybackiej trzeba mieć na uwadze także postanowienia ustawy z 20.07.2017 r. – Prawo wodne, normującej, w jaki sposób powinna być prowadzona gospodarka wodna, której częścią jest również gospodarka rybacka.

Ustalając miejsce ustawy o rybactwie śródlądowym w systemie prawa, nie można zapominać też o tym, że Polska jest członkiem Unii Europejskiej, której system prawny determinuje również rozwiązania występujące w Polsce, a biorąc pod uwagę fakt, że rybactwo jest zjawiskiem globalnym, to musi to być uwzględnione przy ustalaniu zasad prowadzenia gospodarki rybackiej i wiążącego się z tym korzystania z wód.

2. Rozwój rozwiązań prawnych stanowiących podstawę rybactwa śródlądowego

Problematyka przepisów stanowiących podstawę ochrony środowiska zawsze budziła sporo wątpliwości. Szczególnym rodzajem korzystania ze środowiska jest prowadzenie gospodarki rybackiej. Podstawy jej prowadzenia mają bardzo długą tradycję w polskim systemie prawnym. Już w początkowym okresie rozwoju państwowości polskiej wykształciła się instytucja regale rybackiego, której naruszenie skutkowało pociągnięciem do odpowiedzialności (J. Bardach, *Historia państwa i prawa Polski*, t. 1 – *do połowy XV wieku*, Warszawa 1965, s. 143).

Również w statutach Kazimierza Wielkiego, kodyfikujących polskie prawo zwyczajowe, znajdował się przepis grożący karą za kradzież „w jeziorze, stawie albo cieknącej wodzie” (W. Radecki, *Z dziejów prawa rybackiego w Polsce (1)*, „Wędkarz Polski” 1991/9). Za inny przykład może służyć I Statut Litewski z 1529 r., w którym zamieszczone zostały

przepisy o karach „za przemoc” i odszkodowaniach w przypadku łowienia w cudzych jeziorach, stawach. Oryginalne rozwiązania prawne znajdowały się także w przepisach rybołówczych starostwa puckiego z 1767 r., które pod groźbą kar pieniężnych zakazywały m.in. połowu ryb w okresie tarła, przy użyciu bosaków (karze podlegał również kowal, który bosaki wyrabiał) (W. Radecki, *Z dziejów...*).

Okres zaborów, niestety, przerwał kształtowanie się polskich przepisów w zakresie ochrony rybołówstwa. W zaborze rosyjskim występował w tym zakresie dualizm rozwiązań prawnych. Na ziemiach Królestwa Polskiego załączkiem przepisów ochronnych było rozporządzenie Komisji Skarbu z 5(17).12.1835 r., które zobowiązywało komisje wojewódzkie, aby przy wydzierżawianiu rybołówstwa nakładały na dzierżawców obowiązek przestrzegania „czasu ochronnego”. Natomiast rozporządzenie Komisji Spraw Wewnętrznych z 19.02.(5.03.)1848 r. nakazywało „skłaniać właścicieli prywatnych do stosowania tych samych zasad w ich gospodarstwach prywatnych” (F. Longchamps, *Zagadnienia prawa rybactwa śródlądowego w Polsce*, Wrocław 1957, s. 13).

Na ziemiach bezpośrednio włączonych do Rosji sprawy związane z gospodarką rybacką regulował Zbiór Praw. Zawierał on m.in. przepisy ochronne, zabraniające pod groźbą kary zastawiania jezior i rzek siedziami, które ograniczałyby swobodny przepływ ryb (art. 494–497).

W zaborze pruskim sprawy związane z gospodarką rybacką częściowo regulowała dopiero ustawa rybacka z 11.05.1916 r., która zawierała obszerny zespół przepisów ochronnych oraz nadzorczo-administracyjnych (F. Longchamps, *Zagadnienia...*, s. 17). Nie odegrała ona jednak poważniejszej roli w kształtowaniu się późniejszych polskich aktów prawnych.

Na terenie Galicji w latach 70. XIX w. przystąpiono bowiem do przygotowywania jednolitych przepisów regulujących gospodarkę rybacką. Zwieńczeniem tych prac była ustawa z 19.09.1882 r. o niektórych środkach ku podniesieniu rybactwa na wodach śródlądowych (Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych 1883, część XIX, nr 57). Stała się ona bazą do opra-

cowania nowej ustawy z 31.10.1887 r. o rybołówstwie (Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych 1890, część IX, nr 37). Ten akt prawny oprócz rozwiązań o charakterze administracyjnym wprowadzał także nowe przepisy karne. Za naruszenie postanowień ustawy i rozporządzeń na jej podstawie wydanych należało wymierzać w trybie administracyjnym kary pieniężne oraz orzekać konfiskatę złowionych ryb (W. Radecki, *Prawo o rybołówstwie śródlądowym. Komentarz*, Wrocław 1994, s. 13).

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości właśnie przepisy tego aktu prawnego stanowiły podstawę prac unifikacyjnych w zakresie ochrony gospodarki rybackiej. Efektem tych działań było wprowadzenie do Kodeksu karnego z 1932 r. w rozdziale „Przestępstwa przeciwko mieniu” art. 271, który penalizował naruszenie cudzego prawa polowania lub rybołówstwa (rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 11.07.1932 r. (Dz.U. Nr 60, poz. 571 ze zm.). Jednocześnie w ustawie z 7.03.1932 r. o rybołówstwie (Dz.U. Nr 35, poz. 357 ze zm.) zostały określone podstawy prowadzenia gospodarki rybackiej oraz zdefiniowane wykroczenia rybackie (art. 80, 81, 82, 83 i 85).

Poważne problemy związane z praktycznym stosowaniem wymienionych aktów prawnych pojawiły się po wejściu w życie Kodeksu karnego z 1969 r. W przeciwieństwie do swego poprzednika nie zawierał on przepisu, który by typizował przestępstwo naruszenia cudzego prawa rybołówstwa. Pojawiły się więc wątpliwości, czy jego naruszenie stanowi tylko i wyłącznie wykroczenie, czy też w określonych sytuacjach może stanowić przestępstwo. Częściowej odpowiedzi na to pytanie udzielił Sąd Najwyższy w uchwale z 8.10.1971 r., w której stwierdził, iż łowienie w wodach niezamkniętych w sposób sprzeczny z ustawą z 7.03.1932 r. o rybołówstwie ryb o wartości przekraczającej 300 zł i zabranie ich w celu przywłaszczenia stanowi zagarnięcie mienia społecznego, chociażby sprawca był uprawniony do sportowego połowu ryb wędką na tych wodach (uchwała SN z 8.10.1971 r., VI KZP 35/71, OSNPG 1971/12, poz. 240). Sporna pozostała jednak kwestia, czy w razie ukarania za przestępstwo można stosować kary dodatkowe przewidziane w przypadku odpowiedzialności za wykroczenie przeciwko ustawie o rybołówstwie.

Wątpliwości tych nie wyjaśniła także komentowana ustawa z 18.04.1985 r. o rybactwie śródlądowym w pierwotnym brzmieniu. W związku z tym pojawiły się postulaty szeroko zakrojonej nowelizacji tego aktu prawnego, zwłaszcza w zakresie odpowiedzialności za naruszenie jego przepisów.

W ustawie z 27.09.1996 r. o zmianie ustawy o rybactwie śródlądowym (Dz.U. Nr 128, poz. 602) ustawodawca podjął m.in. działania mające na celu przywrócić jasność rozwiązań prawnych w zakresie odpowiedzialności za „kłusownictwo rybackie”, za które uważa się bezprawny połów ryb (kłusownictwo rybackie) lub bezprawne wędkowanie (kłusownictwo wędkarskie) (M. Bojarski, W. Radecki, *Pozakodeksowe przepisy o wykroczeniach z komentarzem*, Warszawa 1993, s. 189–190). W znowelizowanej ustawie o rybactwie śródlądowym (zwanej dalej ustawą lub u.r.ś.) określone zostały postacie zarówno kłusownictwa rybackiego, jak i wędkarskiego. W zależności od ciężaru naruszeń niektóre z nich stanowią wykroczenia, inne zaś występki. W art. 27a u.r.ś. określono czyny stanowiące wykroczenia, natomiast w art. 27b u.r.ś. – czyny stanowiące przestępstwa.

Kolejne istotne zmiany w zakresie prowadzenia gospodarki rybackiej oraz odpowiedzialności za wykroczenia i przestępstwa przeciwko ustawie o rybactwie śródlądowym wprowadziła ustawa z 24.09.2010 r. o zmianie ustawy o rybactwie śródlądowym (Dz.U. Nr 200, poz. 1322). Oczywiście zmian wprowadzanych w ustawie o rybactwie śródlądowym było dużo więcej. Jednak przytoczone należy uznać za te najważniejsze, które ukształtowały aktualne reguły prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej oraz ustaliły zasady odpowiedzialności za jej naruszenie.

3. Wpływ prawa międzynarodowego i prawa Unii Europejskiej na rybactwo śródlądowe

Jak już była o tym mowa, rozwiązania wynikające z ustawy o rybactwie śródlądowym nie mogą funkcjonować i być interpretowane w oderwaniu od systemu prawa jako całości. Polskie rozwiązania prawne w zakresie rybactwa śródlądowego mogą być więc determinowane

Ustawa o rybnactwie śródlądowym z 1985 r. od momentu jej uchwalenia stanowiła przedmiot bardzo wielu nowelizacji. W komentarzu omówiono wszystkie zmiany, które do tej pory wprowadzono, również te wynikające z nowelizacji ustawy – Prawo wodne.

W publikacji przedstawiono m.in. problematykę:

- zwiększenia populacji wartościowych i pożądaných gatunków ryb,
- ochrony ryb,
- regulowania liczebności i składu gatunkowego ryb w zbiornikach wodnych,
- wprowadzania gatunków nowych, zanikających lub wymarłych (zarybianie, restytucja),
- zapobiegania chorobom ryb i ich zwalczania.

Ponadto przybliżono wzajemne relacje pomiędzy ustawą o rybnactwie śródlądowym a ustawami – Prawo ochrony środowiska i Prawo wodne. Wskazano również, w jaki sposób rozwiązania wynikające z innych aktów prawnych mogą wpływać na efektywność gospodarki rybnackiej.

Publikacja została napisana w sposób przystępny, bez zbędnego przytaczania rozważań o charakterze teoretycznym, tak by czytelnik mógł łatwo odszukać wyjaśnienie nurtujących go problemów. Komentarz został wzbogacony o orzecznictwo oraz literaturę dotyczące komentowanej ustawy.

Książka zainteresuje zarówno tych, którzy zajmują się gospodarką rybnacką, jak i osoby uczestniczące w procesie wydawania decyzji mających na nią wpływ.

Krzysztof Gruszecki – radca prawny specjalizujący się w sprawach z zakresu szeroko rozumianego prawa ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej; był sędzią w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Gdańsku oraz w Bydgoszczy; współpracuje z redakcją miesięcznika „Wędkarski Świat”; autor wielokrotnie wznawianych komentarzy do Prawa ochrony środowiska, ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, a także wielu artykułów z zakresu prawa ochrony środowiska, postępowania administracyjnego oraz sądownictwa administracyjnego.

978381876360 W01P01

ISBN 978-83-8187-636-0

9 783818 76360

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 89 ZŁ (W TYM 5% VAT)